Vihreä kasvu
Janne Peljo

16.9.2025

Elinkeinoelämän keskusliitto EK:n lausunto eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle Ilmastovuosikertomuksesta 2025
K 16/2025 vp

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää mahdollisuudesta lausua vuoden 2025 ilmastovuosikertomuksesta. EK on sitoutunut EU:n ja Suomen ilmastotavoitteisiin sekä 1,5 asteen mukaiseen ilmastopolitiikkaan.

Suomi on ottanut edelläkävijän roolin hyvin kunnianhimoisella ilmastoneutraalisuustavoitteellaan vuodelle 2035. EK näkee yritykset ilmastonmuutoksen torjunnan ytimessä, koska ne omien päästöjen vähentämisen lisäksi tarjoavat päästöjä vähentäviä ratkaisuja muille, myös yli Suomen rajojen. Elinkeinoelämä on muun muassa laajalla tiekarttatyöllään vahvasti tavoittelemassa Suomen hiilineutraalisuutta vuodelle 2035. Tiukatkin ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky ja kansalaisten ostovoima säilyttäen Suomessa ja Euroopassa, mutta politiikkaohjauksen on oltava johdonmukaista ja ennakoitavaa.

Elinkeinoelämä painottaa, että samalla kun päästöjä vähennetään, on huolehdittava yritysten mahdollisuudesta investoida ja pärjätä kansainvälisessä kilpailussa: vähennetään päästöjä kustannustehokkaasti, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti, pitkäjänteistä ja ennustettavaa ilmastopolitiikkaa harjoittaen.

Lausunnon pääkohdat:

- Ilmastovuosikertomus muodostaa arvokkaan vuosikatsauksen Suomen ilmastopolitiikan kehitykseen kokonaisuutena, mutta jää vaikutusten arvioinniltaan vajaaksi.
- Ilmastovuosikertomus osoittaa Suomen ilmastopolitiikan tuloksekkuuden päästövähennyksissä: Aikajaksolla 2005–2023 kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria ovat vähentyneet 31,1 Mt CO_2 -ekv. eli 44 %, keskimäärin noin 3 % vuodessa. Vastaavasti kuitenkaan nettopäästöt, joissa huomioidaan maankäyttösektori, eivät ole samalla tarkastelujaksolla vähentyneet, vaan ne olivat 52,3 MtCO2ekv vuonna 2024, laskien vain 0,8 MtCO2ekv edellisvuodesta.

- Päästövähennysten nopeus ei ole riittävä suhteessa Suomen EU-velvoitteisiin tai kansallisen ilmastolain mukaisiin tavoitteisiin.
- Vuonna 2024 kokonaispäästöt vähenivät 2,3 Mt CO2-ekv. vuodesta 2023, eli n. 6%.
- Päästökauppaan kuuluvien laitosten päästöt laskivat edellisvuodesta 2,1 Mt CO2-ekv. eli 14 %, mihin vaikuttivat erityisesti kivihiilen ja turpeen kulutuksen lasku.
- Näköpiirissä on, että päästökauppasektorin päästökehitys tulee etenemään Suomen hiilineutraaliustavoitteen toteutumisen mukaisella nopeudella. Erityistä huomiota tulee kuitenkin kiinnittää siihen, että kehitys kaikilla ilmastopolitiikan sektoreilla etenee riittävällä vauhdilla.
- Taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöt olivat pikaennakon mukaan 25,4 Mt CO2-ekv. vuonna 2024 vähentyen 0,2 Mt CO2-ekv. vuodesta 2023. Taakanjakosektorin päästöt ovat vähentyneet yhteensä 26 % vuosina 2005–2024. Taakanjakosektorilla päästöt ovat kuitenkin laskeneet asetettujen kiintiöiden mukaisesti. EU-velvoitteen saavuttamista tukevien joustojen käyttöön liittyy maankäyttösektorin päästökehitykseen liittyvää epävarmuutta, ja taakanjakosektorin päästökehitystä ja -ennusteita on syytä seurata tiiviisti.
- Maankäyttösektorin kääntyminen päästölähteeksi muodostaa Suomen ilmastopolitiikalle huomattavia haasteita. Toimeen maankäyttösektorin tavoitellun nettonielutason varmistamiseksi on tartuttava viivytyksettä.
- EK korostaa, että päästöjä täytyy vähentää kustannustehokkaasti, teknologianeutraalisti ja kaikilla sektoreilla. EK katsookin, että vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen tarvitaan kaikkien toimialojen ja päästösektoreiden panos. Maankäyttösektorin nieluvajeen kattaminen taakanjakosektorilla ei ole kansantalouden kokonaisedun kannalta perusteltua.
- EK antaa tunnustusta ympäristöministeriölle siitä, että keskeisten politiikkatoimien esittämisessä ja arvioimisessa on otettu askeleita eteenpäin ja toimenpiteiden osalta kertomuksessa on esitetty kuvaus toimeenpanon tilanteesta. Ilmastovuosikertomuksen perusteella on kuitenkin edelleen vaikea vetää johtopäätöksiä siitä, mitkä politiikkatoimet kullakin sektorilla ovat onnistuneet ja mikä niiden vaikuttavuus on ollut, tai miksi joitain politiikkatoimia ei ole toimeenpantu suunnitellusti. Nämä tiedot olisivat ilmastopolitiikan tuloksekkuuden ja johdonmukaisuuden arviointia ajatellen erityisen arvokkaita. Myöskään ilmastopolitiikan toimenpiteiden kustannustehokkuutta ei ilmastovuosikertomuksessa ole juuri pyritty arvioimaan, mitä voidaan pitää muuten hyvin kattavan ja ansiokkaan kertomuksen merkittävimpänä puutteena.
- On hienoa, että ilmastovuosikertomuksessa on noteerattu hiilikädenjälki, eli Suomen viennin maailmalla aikaansaamat päästövähennykset. On kuitenkin harmillista, että käytettävissä ei ole arviota vuoden 2024 hiilikädenjäljen tasosta. EK pitää tärkeänä,

että hiilikädenjäljen kehitystä seurattaisiin vuosittain ilmastovuosikertomuksessa ja että Suomen tulisi asettaa tavoite ilmastokädenjäljen kasvulle ja ottaa se osaksi ilmastopolitiikan suunnittelua ja seurantaa. Myös työtä Suomen hiilikädenjäljen arviointimenetelmien kehittämiseksi ja tietopohjan parantamiseksi tulee jatkaa. Tässä ilmastovuosikertomuksessa kuvattu tutkimushanke on tärkeässä roolissa.

- EK pitää hyvänä, että ilmastovuosikertomukseen on sisällytetty toimimattomuuden kustannuksia käsittelevä osio. EK kuitenkin huomauttaa, että maankäyttösektorin velvoitteista jäämisestä mahdollisesti aiheutuvat kustannukset on jätetty arvioinnin ulkopuolelle.
- Vihreä siirtymä tarjoaa Suomelle huomattavan kasvupotentiaalin niin kotimaahan kohdistuvissa investoinneissa kuin viennin kautta. Puhtaaseen energiaan liittyviä investointeja tehdään vuosikymmenten aikajänteellä. Siksi on erityisen tärkeää, että politiikkaympäristö on ennakoitava ja pitkäjänteinen, ja äkilliset muutokset verotukseen tai yksittäisten energian tuotantomuotojen kohteluun ovat vakavan vahingollisia investointien toteutumiselle.
- Toimet investointien vauhdittamiseksi sekä investointiluvituksen sujuvoittamiseksi ovat keskeisessä roolissa Suomen ilmastotavoitteiden toteutumisen edellyttämien investointien toteutumiselle.

Yleistä

Ilmastovuosikertomuksen laatimisesta on säädetty ilmastolaissa (423/2022). Ilmastovuosikertomuksella valtioneuvosto raportoi vuosittain eduskunnalle tiedot päästökehityksestä, keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelman sekä maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman toteutumisesta sekä etenemisestä kohti asetettuja päästövähennystavoitteita. EK pitää käytäntöä ilmastovuosikertomuksen vuosittaisesta laadinnasta hyvänä, sillä ilmastovuosikertomus on Suomen päästövähennysten kehityksen sekä politiikkatoimenpiteiden vaikuttavuuden arvioinnin kannalta vuosittainen seuranta on arvokas työkalu. Vuoden 2025 ilmastovuosikertomuksessa on selkeä etu, että käytettävissä ovat olleet energia- ja ilmastostrategian ja keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) laadinnan tueksi tehdyt KEITO-hankkeen skenaariot päästökehityksestä. EK kiittää ministeriöitä energia- ja ilmastosuunnitelmien taustalla olevan tietopohjan laadukkaasta valmistelusta, ja pitää KEITO-hankkeessa tehtyä työtä ansiokkaasti toteutettuna.

Vuoden 2025 ilmastovuosikertomus kokoaa hyvin yhteen päästökehityksen, päästötavoitteet sekä päätetyt toimenpiteet ilmastopolitiikan eri sektoreilla, ja on siten arvokas vuosikatsaus Suomen ilmastopolitiikan

kehitykseen kokonaisuutena. EK pitää arvokkaana, että ilmastovuosikertomukseen on sisällytetty toimimattomuuden kustannuksia käsittelevä osio.

On hienoa, että ilmastovuosikertomuksessa on noteerattu hiilikädenjälki, eli Suomen viennin maailmalla aikaansaamat päästövähennykset. On kuitenkin harmillista, että käytettävissä ei ole arviota vuoden 2024 hiilikädenjäljen tasosta. EK pitää tärkeänä, että hiilikädenjäljen kehitystä seurattaisiin vuosittain ilmastovuosikertomuksessa ja että Suomen tulisi asettaa tavoite ilmastokädenjäljen kasvulle ja ottaa se osaksi ilmastopolitiikan suunnittelua ja seurantaa. Myös työtä Suomen hiilikädenjäljen arviointimenetelmien kehittämiseksi ja tietopohjan parantamiseksi tulee jatkaa. Tässä ilmastovuosikertomuksessa kuvattu tutkimushanke on tärkeässä roolissa

Luonteeltaan ilmastovuosikertomus on laadittu kuvailevaksi ja yhteenvetäväksi, kun taas ilmastopolitiikan vaikuttavuuden arviointia ja kehittämistä palvelisi paremmin luonteeltaan analyyttisempi ja arvioivampi vuosikertomus. EK antaa tunnustusta ympäristöministeriölle siitä, että keskeisten politiikkatoimien esittämisessä ja arvioimisessa on otettu askeleita eteenpäin ja toimenpiteiden osalta kertomuksessa on esitetty kuvaus toimeenpanon tilanteesta. Ilmastovuosikertomuksen perusteella on kuitenkin edelleen vaikea vetää johtopäätöksiä siitä, mitkä politiikkatoimet kullakin sektorilla ovat onnistuneet ja mikä niiden vaikuttavuus on ollut, tai miksi joitain politiikkatoimia ei ole toimeenpantu suunnitellusti. Nämä tiedot olisivat ilmastopolitiikan tuloksekkuuden ja johdonmukaisuuden arviointia ajatellen erityisen arvokkaita.

Kustannustehokkuus ja teknologianeutraalius ovat ilmastopolitiikan vahvasti kannatettavia periaatteita, mutta näiden toteutumista vuosikertomuksessa ei edes pyritä arvioimaan. Tätä EK pitää ilmastovuosikertomuksessa merkittävänä puutteena. Vastaavasti talousvaikutusten arviointia on tehty suppeasti ja se parhaimmillaankin luonteeltaan kuvailevaa ja yhteenvetävää, eikä toteutuneiden ilmastopolitiikan toimenpiteiden talousvaikutuksia ei ole vuosikertomuksessa juurikaan arvioitu. Tätä EK toivoo vastaisuudessa parannettavan ilmastovuosikertomuksen laadinnan yhteydessä.

Kokonaispäästöjen kehitys etenee alenevalla polulla

Ilmastovuosikertomus osoittaa Suomen ilmastopolitiikan tuloksekkuuden päästövähennyksissä: Aikajaksolla 2005–2023 kokonaispäästöt ilman maankäyttösektoria ovat vähentyneet 31,1 Mt CO2 -ekv. eli 44 %, keskimäärin noin 3 % vuodessa. Vuonna 2024 kokonaispäästöt vähenivät trendiä nopeammin, 2,3 Mt CO2-ekv. vuodesta 2023, eli n. 6%.

Ilmastonmuutoksen hillinnän kannalta olennaista on nettopäästöjen kehitys. Huolestuttavaa on, että nettopäästöt eivät ole samalla tarkastelujaksolla vähentyneet, vaan ne olivat 52,3 MtCO2ekv vuonna 2024, laskien vain 0,8 MtCO2ekv edellisvuodesta. Nettopäästöt ovat olleet vuosina 2005–2024 ollen keskimäärin 50,7 Mt CO2-ekv.

Ilmastovuosikertomus osoittaa, että maankäyttösektori on ollut nettopäästölähde vuodesta 2018 ja metsät vuodesta 2021. **Tätä kehitystä EK pitää hyvin huolestuttavana.**

EK huomauttaa, että ilmastovuosikertomuksessa käytettyjen skenaarioiden pohjalta on todettava, että **nykytoimin päästövähennystahti ei ole riittävä ilmastolain vuodelle 2030 asetetun 60 % ja 2040 asetetun 80 % päästövähennystavoitteen saavuttamiseksi**. Ero tavoitteeseen on vuoden 2030 tavoitteen osalta n. 0,7 Mt CO2-ekv. ja 2,8 Mt CO2-ekv. vuoden 2040 tavoitteen osalta.

Hallituksen valmistelema energia- ja ilmastostrategia esittää kuitenkin lisätoimia eron kiinni kuromiseksi. **EK pitää positiivisena, että Energia- ja ilmastostrategiassa linjatuilla uusilla politiikkatoimilla ja kehitysarvion mukaisella kehityksellä saavutetaan ilmastolain kokonaispäästöjen 60 % vähennystavoite vuodelle 2030**. Vuodelle 2040 asetettu tavoite 80 %:n päästöjen vähennyksestä vuoden 1990 tasoon nähden on sekin saavutettavissa, mutta siihen liittyy ymmärrettävästi huomattavan paljon epävarmuutta niin EU-sääntelyn, teknologiakehityksen ja yritysten investointihalukkuuden suhteen. **Samaan aikaan EK huomauttaa, että on optimistista olettaa lisätoimien tuottavan tavoiteltuja päästövaikutuksia, ellei niiden toteuttamiseen ole osoitettu riittäviä resursseja.**

Ilmastolain hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen edellyttää, että päästöt ovat enintään nielujen tasolla vuonna 2035. Maankäyttösektorin uusin tieteellinen tieto ja tilannekuva ovat viime vuosikymmenten aikana päivittyneet merkittävästi, mikä heijastuu sekä historialliseen kehitykseen ja eteenpäin katsoviin skenaarioihin. Käytössä olevan maankäyttösektorin politiikkatoimiskenaarion mukaan lisätoimien tarve vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi on suuruusluokaltaan jopa 34 Mt:n tasoa, kun otetaan huomioon myös taakanjako- ja päästökauppasektorin politiikkatoimiskenaarion mukainen päästökehitys.

Ilman merkittäviä lisätoimia maankäyttösektorilla on myös todennäköistä, että Suomi ei tule saavuttamaan EU:n LULUCF-asetuksen mukaisia velvoitteita. Vajeen kokoluokaksi kaudella 2021–2025 on arvioitu 110–115 Mt CO2-ekv. Mikäli LULUCF- asetuksen mukaiset joustot ovat käytettävissä on vajeen kokoluokka 83–88 miljoonaa tonnia. LULUCF-sektorin vaje on mahdollista kattaa

hankkimalla vastaava määrä LULUCF-yksiköitä muista jäsenmaista. Yksiköiden saatavuudesta ja hinnoista ei ole varmuutta.

EK korostaa, että päästöjä täytyy vähentää kustannustehokkaasti, teknologianeutraalisti ja kaikilla sektoreilla. EK katsookin, että vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen tarvitaan kaikkien toimialojen ja päästösektoreiden panos. **Maankäyttösektorin nieluvajeen kattaminen taakanjakosektorilla ei ole kansantalouden kokonaisedun kannalta perusteltua.**

Ilahduttavaa kuitenkin on, että energia- ja ilmastostrategian laadinnan yhteydessä tuotetussa Luonnonvarakeskuksen vaikutusarviossa on löydettävissä maankäyttösektorin toimenpiteille potentiaalisesti merkittäviä ilmastovaikutuksia. EK pitää kuitenkin hyvin ongelmallisena, että näitä Luonnonvarakeskuksen vaikutusarvioita ei ole pystytty yhdenmukaistamaan KEITO-skenaariomallinnuksen tulosten kanssa ja skenaariomallinnuksen tulokset poikkeavat metsien kasvun ja hiilinielujen vahvistamisen toimenpidepaketin osana laaditusta Luonnonvarakeskuksen toimenpidekohtaisesta vaikutusarviosta.

Päästökauppasektori etenee hyvin päästövähennyspolulla

EU:n yleisen päästökaupan (ETS1) piiriin kuuluivat vuonna 2024 suuret teollisuus- ja energiantuotantolaitokset, Euroopan sisäinen lentoliikenne sekä Euroopan sisäinen meriliikenne ja 50 % EU:n ja kolmansien maiden välisestä meriliikenteestä.

Vuonna 2024 yleiseen päästökauppaan (ETS1) kuuluvien suomalaisten laitosten päästöt olivat yhteensä 13,3 Mt CO2-ekv. (kuvio 3) ja niiden osuus Suomen kokonaispäästöistä oli 34 %. Päästöt vähenivät edellisvuodesta 2,1 Mt CO2-ekv. eli 14 %. Päästöjen vähenemisen taustalla olivat kivihiilen kulutuksen lasku 47 % ja turpeen kulutuksen lasku 33 % edellisestä vuodesta.

Vuodesta 2005 päästöt ovat vähentyneet keskimäärin noin 5 % vuodessa ja kokonaisuudessaan päästökauppasektorin päästöt ovat vähentyneet 22 Mt CO2-ekv. eli 62 %. **Tämä on huomattavasti muita päästösektoreita nopeampi kehitys.**

Vaikka päästökauppasektorille ei ole asetettu erillisiä kansallisia päästövähennystavoitteita, päästökauppasektorin voidaan todeta etenevän päästövähennyspolullaan kuten on ennakoitu tai jopa ennakoitua nopeammin. Tulevaisuuteen liittyy luonnollisesti epävarmuutta, mutta näköpiirissä on että päästökauppasektorin päästökehitys tulee todennäköisesti etenemään nopeudella, joka mahdollistaa Suomen hiilineutraaliustavoitteen toteutumisen. Se kuitenkin edellyttää merkittävien investointien toteutumista, niin yksittäisiin teollisiin laitoksiin kuin

energiajärjestelmään laajemminkin, erityisesti päästöttömän sähkön tuotannon ja hyödyntämisen kasvattamiseksi ja energian siirtoyhteyksien vahvistamiseksi.

Vihreä siirtymä tarjoaa Suomelle huomattavan kasvupotentiaalin niin kotimaahan kohdistuvissa investoinneissa kuin viennin kautta. Puhtaaseen energiaan liittyviä investointeja tehdään vuosikymmenten aikajänteellä. Siksi **on erityisen tärkeää, että politiikkaympäristö on ennakoitava ja pitkäjänteinen**, ja äkilliset muutokset verotukseen tai yksittäisten energian tuotantomuotojen kohteluun ovat vakavan vahingollisia investointien toteutumiselle.

Investointien toteutumisen kannalta **keskeisessä roolissa on myös investointien lupaprosessien nopeus**, sujuvuus ja ennakoitavuus. Tätä Suomessa on syytä parantaa, ja onkin ilahduttavaa että hallitus on ryhtynyt määrätietoisiin toimiin investointiluvituksen vauhdittamiseksi.

Taakanjakosektorin päästökehitys edellyttää todennäköisesti lisätoimista päättämistä

Taakanjakosektorille kuuluvat kaikki ne päästökauppajärjestelmän ja maankäyttösektorin ulkopuoliset kasvihuonekaasupäästöt, jotka raportoidaan kansallisessa päästöinventaariossa. Tärkeimmät taakanjakosektorin päästölähteet ovat liikenne, maatalous, rakennusten erillislämmitys, työkoneet, jätteiden käsittely ja F-kaasut.

Taakanjakosektorin kasvihuonekaasupäästöt ovat vähentyneet hitaammin kuin päästökauppasektorin päästöt. Vuonna 2023 taakanjakosektorin päästöt olivat 25,6 Mt CO2-ekv. ja vuonna 2024 pikaennakkotietojen mukaan 25,4 Mt CO2-ekv. eli päästöt olivat 0,2 Mt CO2-ekv. pienemmät kuin edellisvuonna. Taakanjakosektorin yhteenlasketut päästöt olivat vuonna 2024 noin 26 % pienemmät kuin vuonna 2005. Liikenteen päästöt (ilman kotimaan lentoliikenteen CO2 -päästöjä) ovat vähentyneet noin 2,9 Mt CO2-ekv. eli 23 % vuodesta 2005.

EU:n taakanjakoasetuksen mukaan Suomen taakanjakosektorin päästövähennysvelvoite vuodelle 2030 on 50 % verrattuna vuoteen 2005, mikä tarkoittaa noin 17,1 Mt CO_2 -ekv. päästötasoa. Taakanjakosektorin velvoitteiden saavuttamista tullaan EU-tasolla tarkastelemaan kauden 2021–2025 osalta vuosien 2027–2028 aikana ja kauden 2026–2030 osalta vuonna 2032.

Suomen päästökiintiö vuodelle 2024 oli 25,3 Mt CO2-ekv. ja se ylittyi noin 0,1 Mt CO2-ekv. Vuonna 2021, 2022 ja 2023 kiintiöt alittuivat 1,4, 1,5 ja 1,0 Mt CO2-ekv., joten Suomella on ylimääräisiä päästökiintiöitä vuosilta 2021–2024 3,8 Mt CO2-ekv. Päästöskenaarion perusteella taakanjakosektorin päästöt pysyisivät taakanjakoasetuksen mukaisia

joustokeinoja hyödyntäen asetettujen päästökiintiöiden puitteissa kaudella 2021–2030, jos arvioidut päästövähennykset 2025–2030 toteutuvat täysimääräisesti. EK kuitenkin huomauttaa, että merkittävästä osasta päästövähennysten saavuttamiseksi tarvittavaa lisärahoitusta ei ole tehty päätöksiä. Näin ollen esitettyjen toimenpiteiden vaikutuksiin liittyy huomattavaa epävarmuutta niiden toteutumisesta lainkaan saati täysimääräisesti. **EK huomauttaa, että tavoiteltujen vaikutusten aikaan saamiseksi niille on turvattava riittävä rahoitus.**

Käynnissä on sekä energia- ja ilmastostrategian että keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU) valmistelu. Taakanjakosektorin toimia tullaan linjaamaan uudessa KAISU-suunnitelmassa (KAISU3). EK katsoo, että **Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelmassa täytyy päättää toimista, joilla EU-velvoitteisiin päästään**. Kustannustehokkuus, markkinaehtoisuus sekä politiikkatoimien ennakoitavuus ja kaikkien sektoreiden osallistuminen ovat tärkeitä periaatteita. Liikenteen ja logistiikan kilpailukyvystä on huolehdittava samalla kun päästöjä vähennetään tavoitteiden mukaisesti. **EK myös painottaa, että taakanjakosektori ei voi ottaa kannettavakseen maankäyttösektorin vajetta.**

Taakanjakosektorilla ajoneuvokanta uudistuisi ja käyttövoimamurros ja lataus- ja jakeluinvestoinnit nopeutuisivat, jos kansallisia tukia ja kannusteita jatkettaisiin. Raskaalle liikenteelle lataus- ja jakeluinfra olisi optimoitava logistiikkaketjuihin sopiviksi ja tarjottava etupainotteisesti tukien ja kannusteiden avulla, jotta yritykset rohkaistuvat investoimaan uuden kaluston käyttöönottoon logistiikassa.

Vuoden 2030 liikenteen päästövähennystavoitteen saavuttaminen edellyttäisi, että fossiilittoman liikenteen tiekartan toimien rahoitus olisi periaatepäätöksessä esitetyllä tasolla.

Tieliikenteen kattava polttoainejakelun EU-laajuinen päästökauppa käynnistyy vuonna 2027. Suomessa bensiinissä ja dieselissä on käytössä hiilidioksidivero. EK:n kanta on, ettei tieliikenteelle tule kohdentaa veronkorotuksia tai uusia veroja tai maksuja. Liikenteen päästöihin ei saa myöskään kohdistua moninkertaisia maksuja. Kun EU:n polttoaineenjakelun päästökauppa käynnistyy Suomessa 2027, on kansallisia veroja alennettava vastaavasti.

ETS2-päästökauppa tuo merkittävät lisäkustannukset yrityksille, arvoketjuille kuten koko elintarvikeketju, sekä kotitalouksille ja henkilöautoilusta riippuvaiselle kotimaan matkailulle, ja niitä tulee hillitä kaikin keinoin. Valtio saa päästökaupasta tieliikenteen osalta tuloja noin 300 M€ vuodessa. **Päästökauppatulot tulee käyttää tieliikenteen vihreään siirtymään ja kustannusten alentamiseen**. Direktiivissä on lueteltu päästökauppatulojen sallitut käyttökohteet. Tieliikenteessä erityisesti tuet ja kannusteet päästöttömien tai vähäpäästöisten ajoneuvojen

hankintaan sekä lataus- ja tankkausinfran kehittämiseen on todettu hyviksi.

Lentoliikenteen päästökauppaosuudesta valtiolle tuloutuu arviolta 45 miljoonaa euroa ja meriliikenteestä 100 miljoonaa euroa vuosittain. Lentoliikenteessä tukitoimet tulisi kohdentaa kestävien lentopolttoaineen tuotannon ja käytön edistämiseen mm. edistämällä kestävien lentopolttoaineiden ekosysteemien syntyä Suomessa, tukemalla kestävien lentopolttoaineiden hankintaa, koska se on merkittävästi fossiilista kerosiinia kalliimpaa ja tukimekanismeja on jo käytössä Euroopassa, ja rakentamalla lentoasemille jakelu- ja latausinfraa. Uusien polttoainetoimittajien pääsyä Suomen markkinoille tulisi helpottaa. Vedyn käyttöä tulisi edistää pidemmällä aikavälillä sitä mukaa, kun kysyntää alkaa muodostua.

Meriliikenteessä tukitoimet tulisi kohdentaa kestävien polttoaineiden tuotantoon ja käyttöön niin, että kestävän polttoaineen hintaero pienenee verrattuna fossiiliseen polttoaineeseen. Lisäksi tulisi arvioida mahdollisuuksia tukea polttoaineen kuljettamista, varastoimista ja jakelemista satamissa.

Elinkeinoelämä on sitoutunut tavoittelemaan liikenteen päästöjen puolittamista vuoteen 2030 mennessä. Tähän hyvät suuntaviivat antavat liikenteen ja logistiikan toimialojen vähähiilitiekartat.

Maankäyttösektorin nettonielun hupeneminen muodostaa Suomen ilmastopolitiikalle haasteita

Maankäyttö, maankäytön muutokset ja metsätalous -sektori (LULUCF) koostuu kuudesta maankäyttöluokasta: metsämaasta, viljelysmaasta, ruohikkoalueista, kosteikoista, rakennetusta alueesta ja muusta maasta sekä puutuotevarastosta. Maankäyttösektorin nettonielu saadaan, kun lasketaan yhteen kaikkien maankäyttöluokkien päästöt ja poistumat.

Päivitetyn maankäyttösektoria koskevan EU:n LULUCF-asetuksen mukaan jäsenmaita koskevat velvoitteet jakautuvat kahteen erilliseen viisivuotisjaksoon, 2021–2025 sekä 2026–2030. Ensimmäisellä jaksolla Suomen on varmistettava, ettei maankäyttösektorista aiheudu laskennallisia päästöjä. Jaksolla 2026–2030 velvoite pohjautuu inventaarion mukaiseen laskentaan ja Suomen nettonielutavoitteeksi vuodelle 2030 on asetettu -2,9 Mt CO_2 -ekv., jonka tulee olla lisäistä suhteessa toteutuneeseen vuosien 2016–2018 keskiarvonieluun. Keväällä 2025 julkaistujen virallisten inventaariotietojen mukaan vuosien 2016–2018 keskiarvonielu oli -0,9 Mt CO2-ekv. Tämä tarkoittaa, että vuonna 2030 Suomen maankäyttösektorin nielun tulisi olla -3,8 Mt CO2-ekv. tasolla. Inventaariolukujen muuttuessa myös velvoite muuttuu.

Maankäyttösektori on aiemmin ollut Suomessa merkittävä nettonielu, eli sen päästöt ovat olleet pienemmät kuin poistumat. Maankäyttösektorin nieluvaikutus on kuitenkin pienentynyt viime vuosina ja vuodesta 2018 lukien maankäyttösektori on ollut kokonaisuutena nettopäästölähde, mikä on johtunut erityisesti puuston kasvun hidastumisesta, korkeista hakkuumääristä ja maaperäpäästöjen kasvusta.

Pikaennakkotiedon mukaan maankäyttösektori oli 13,5 miljoonan hiilidioksidiekvivalenttitonnin suuruinen päästölähde vuonna 2024, kun vuonna 2023 maankäyttösektori oli kokonaisuudessaan 12,0 Mt CO_2 -ekv suuruinen päästölähde.

Luonnonvarakeskuksen päivitetyn arvion mukaan Suomelle olisi syntymässä ensimmäisellä EU LULUCF -velvoitekaudella 110–115 Mt CO2-ekvivalenttitonnin alijäämä. Mikäli metsämaan jousto (22 Mt CO2-ekv) ja Suomen erillisjousto (5 Mt CO2-ekv.) olisivat käytössä, olisi alijäämän lopullinen määrä kevään 2025 tiedon valossa noin 84 Mt CO2-ekvivalenttitonnia. Alijäämän suuruus voidaan vahvistaa vasta vuonna 2027, kun viimeistä velvoitevuotta 2025 koskevat kasvihuonekaasuinventaariotiedot ovat käytettävissä.

Nettonielu on täysin riittämätön suhteessa Suomen EU-velvoitteisiin tai 2035 hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseen, mitä EK pitää hyvin huolestuttavana. EK esittääkin vakavan huolen maankäyttösektorin päästökehityksestä, ja painottaa hallituksen vastuuta asiaan reagoinnissa. Maankäyttösektorin vajetta ei voi siirtää taakanjakosektorille.

EK:n kanta on, että hallituksen täytyy energia- ja ilmastostrategian laadinnan yhteydessä päättää keinoista, joilla varmistetaan taakanjako- ja maankäyttösektorin tavoitteisiin pääseminen. Maankäyttösektorin päästökuilu on kurottava kiinni mahdollisimman hyvin, jotta kansantaloudelle koituvat kustannukset saadaan minimoitua. EK myös huomauttaa, että maankäyttösektorilla on erityisesti syytä etsiä toimenpiteitä, joilla luonnon monimuotoisuuden ja hiilinielujen vahvistamista sekä päästöjen vähentämistä pystytään edistämään samanaikaisesti ja kustannustehokkaasti.

Muut huomiot

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen visiona on nostaa Suomi puhtaan energian ja ilmastokädenjäljen edelläkävijäksi, ja siten onkin **hienoa, että ilmastovuosikertomuksessa on noteerattu hiilikädenjälki**, eli Suomen viennin maailmalla aikaansaamat päästövähennykset. On kuitenkin harmillista, että käytettävissä ei ole arviota vuoden 2024 hiilikädenjäljen tasosta. **EK pitää tärkeänä, että hiilikädenjäljen kehitystä seurattaisiin vuosittain ilmastovuosikertomuksessa** ja että Suomen tulisi asettaa tavoite ilmastokädenjäljen kasvulle ja ottaa se osaksi ilmastopolitiikan suunnittelua ja seurantaa. Myös työtä Suomen

hiilikädenjäljen arviointimenetelmien kehittämiseksi ja tietopohjan parantamiseksi tulee jatkaa. Tässä ilmastovuosikertomuksessa kuvattu tutkimushanke on tärkeässä roolissa

Kaiken kaikkiaan EK pitää hiilikädenjälkiosion sisällyttämistä ilmastovuosikertomukseen vastaisuudessa tärkeänä, ja katsoo että sen kehitystä tulisi pystyä seuraamaan systemaattisesti, esimerkiksi vuosittain ilmastovuosikertomuksen laadinnan yhteydessä. On tärkeää kehittää metodologiaa, dataa ja laskentakäytäntöjä eteenpäin, ja tehdä ne kansainvälisesti vertailukelpoiseksi. Vielä tärkeämpää on pystyä kansallisesti seuraamaan muutoksen vauhtia ja suuntaa, jotta hiilikädenjälkilaskentaa voitaisiin vastaisuudessa käyttää apuna politiikkatoimien kohdentamisessa.

EK pitää myös hyvänä, että ilmastovuosikertomukseen on sisällytetty toimimattomuuden kustannuksia käsittelevä osio. **EK kuitenkin huomauttaa, että maankäyttösektorin velvoitteista jäämisestä mahdollisesti aiheutuvat kustannukset on jätetty arvioinnin ulkopuolelle**.

Vihreä siirtymä tarjoaa Suomelle huomattavan kasvupotentiaalin niin kotimaahan kohdistuvissa investoinneissa kuin viennin kautta. Puhtaaseen energiaan liittyviä investointeja tehdään vuosikymmenten aikajänteellä. Siksi on erityisen tärkeää, että politiikkaympäristö on ennakoitava ja pitkäjänteinen, ja äkilliset muutokset verotukseen tai yksittäisten energian tuotantomuotojen kohteluun ovat vakavan vahingollisia investointien toteutumiselle.

Toimet investointien vauhdittamiseksi sekä investointiluvituksen sujuvoittamiseksi ovat keskeisessä roolissa Suomen ilmastotavoitteiden toteutumisen edellyttämien investointien toteutumiselle.

EK antaa tunnustusta ympäristöministeriölle siitä, että keskeisten politiikkatoimien esittämisessä ja arvioimisessa on otettu askeleita eteenpäin ja toimenpiteiden osalta kertomuksessa on esitetty kuvaus toimeenpanon tilanteesta. **Ilmastovuosikertomuksen perusteella on kuitenkin edelleen vaikea vetää johtopäätöksiä siitä, mitkä politiikkatoimet kullakin sektorilla ovat onnistuneet ja mikä niiden vaikuttavuus on ollut**, tai miksi joitain politiikkatoimia ei ole toimeenpantu suunnitellusti. Nämä tiedot olisivat ilmastopolitiikan tuloksekkuuden ja johdonmukaisuuden arviointia ajatellen erityisen arvokkaita. Myöskään **ilmastopolitiikan toimenpiteiden kustannustehokkuutta ei ilmastovuosikertomuksessa ole juuri pyritty arvioimaan, mitä voidaan pitää muuten hyvin kattavan ja ansiokkaan kertomuksen merkittävimpänä puutteena**.

Lopuksi EK huomauttaa, että **i**lmastonmuutos ja luontokato ovat maailmanlaajuisia ja yhteen kietoutuneita haasteita, jotka koskettavat myös Suomea. EK tukee tavoitteita luontokadon pysäyttämiseksi globaalisti,

Euroopassa ja Suomessa. Elinkeinoelämän eri toimialat ovat osoittaneet tarttuvansa luontokadon pysäyttämiseen laatimalla luontotiekarttoja, jotka vauhdittavat yritysten toimia biodiversiteetin vahvistamiseksi.

Luonnon monimuotoisuuden hupenemisen ja ilmastonmuutoksen hillinnän ratkaisut kietoutuvat yhteen ja edellyttävät molempien ilmiöiden yhtäaikaista tarkastelua. Näin ollen olisi perusteltua arvioida, miten vastaisuudessa ilmasto- ja luontopolitiikan toimenpiteiden ja tulosten arviointia pystyttäisiin tekemään nykyistä systemaattisemmin.